Kültür Sanat Dergisi

Kıyı

Kasım-Aralık 2010 Sayı: 217

7 TL

Kıyı 49. Yılında

ISSN: 1300-5367

elif sorgun / açıklamalı
ayten mutlu / meçhule
raif özben / "merzifonlu şeyh abdürrahim rûmî"
nuri aksakal / zamanıdır anlatmanın
efnan dervişoğlu / irlanda yeşili
oğuz tümbaş / şair ayhan can'la söyleşi
hüseyin atabaş / bakar körlere görmeyi öğretmek
şükrü bilgiç / gafur ahmet
timuçin özyürekli / hüzünlü bir ilkbahar
hasan kantarcı / aydınlık bir gün
ali mustafa / rasim şimşek'e saygı

atardamar

yazının güzelliklerine adanan bir yaşam:

rauf mutluay

ahmet özer

Bu Sayıda:

Yücel Seçkin - Mustafa Kemal ve Bağımsızlık.....1
Fahrettin Demir - Aykırı Bir Okurun Notları.....2
Ruhi Türkyılmaz - Flora Kentinde (Şiir).....3
Elif Sorgun - Açıklamalı (Şiir).....4
Ayten Mutlu - Meçhule (Şiir).....4
Raif Özben - "Merzifonlu Şeyh Abdürrahim Rûmî"5
Nuri Aksakal - Zamanıdır Anlatmanın (Şiir).....7
Efnan Dervişoğlu - İrlanda Yeşili.....8
Hasan Akarsu - Recep Bulut'un Yeni Şiirleri.....11
Ömer Akşahan - İki Şairden "Deve" İmgesine Farklı Yaklaşımlar.....12
Károly Kós - Koca Mimar Sinan - Türkçesi: Edit Tasnádi.....14
Oğuz Tümbaş - Şair Ayhan Can'la "Yağmur Taşır Saçların" Üzerine Söyleşi.....19
Hüseyin Atabaş - Bakar Körlere Görmeyi Öğretmek.....22
Jaroslav Seifert - İngilizceden Çeviren: Baki Yiğit.....24
Ahmet Özer - Atardamar - ***Rauf Mutluay***: Öner Yağcı - Çiğdem Ülker - Sennur Sezer - Feridun Andaç.....25
Mustafa Reşat Sümerkan – Fotoğraf.....39
Şükrü Bilgiç - Gafur Ahmet (Öykü).....40
Esin Seyrek - Desen.....41
Timuçin Özyürekli - Hüzünlü Bir İlkbahar (Şiir)... 42
Hasan Kantarcı - Aydınlık Bir Gün.....43
Onur Ubay - Şiirler.....45
Mehmet Akif Ertaş - Bayar Şahin.....46
Ömer Faruk Hatipoğlu - Sevginin (Şiir)..... 47
Yılmaz Uçar - Topsakal (Öykü).....48
Nergiz Tokay - Rüzgâr (Şiir).....49
Ali Mustafa - ***Rasim Şimşek'e Saygı***: Dr. Mustafa Duman - Ahmet Özer - Raif Özben - Güner Yalçın - Ergün Altun - Hayriye Topçuoğlu - Musa Alioğlu - Hikmet Aksoy - Mustafa Reşat Sümerkan 50
Ali Yorulmaz - Her Sayı Kıyı'da Bir Şair.....62
Semih Poroy - Ön Kapak / Rauf Mutluay
Yusuf Kâtipoğlu - Ön Kapak Resmi: "Tütün Kadın"
Hikmet Aksoy - Arka Kapak Karikatürü: "Rasim Şimşek'e Saygı"

Kıyı'dan

- Rasim Şimşek'siz bir "kıyı"dayız.
  Bir uzun yolculuğa uğurladık değerli öğretmenimizi.
  Oysa 50. yılımızda kucaklaşmak isterdik onunla. Kısmet buraya kadarmış.
  İlk Kıyı'dan bir andaçtı bize, bütün Kıyı'larda bizimle yürüyen.
  Rasim Şimşek öğretmendi, öğretmenler öğretmeniydi.
  Türkçe tutkunuydu. Türkçenin şövalyelerinden biriydi. Tüm ömrü dile, Türkçeye omuz vermekle geçmiştir; binlerce öğrenci yetiştirmiş, yazına istekli çok gencin elinden tutmuştur.
  Çoğumuzda sonsuz emeği vardır.
  Kitaplarının tümü dil üzerinedir. Yazılarının azlığı, dil konusundaki çalışmalarının yoğunluğu nedeniyledir.
  Onun bu sayıda anlatılacağı gündemimizde yoktu. Gidişinin bıraktığı hüzünle kolları sıvadık, öğrencileri olarak ona son görevimizi yapmaya çalıştık. Kıyı'nın çıkışı onun güvencesiydi. Biz de ona bu sayıda ayırdığımız bölümden sevgilerimizi, saygılarımızı sunarken, acımızı paylaşan dostlarımıza da sonsuz teşekkür ediyoruz.
  Şair arkadaşımız Ali Mustafa'nın düzenlediği bölüme omuz veren kişiler olarak sevgili öğretmenimizin ışığıyla yolumuza devam edeceğiz.
- Geçen sayıda kapakta adını verdiğimiz şair Elif Sorgun'un şiiri bir teknik yanlışlık sonucu iç sayfalarda yer alamadı. Yaşadığımız hüznün, şairimizinkinden fazla olduğunu belirtmek isteriz. Kendisinden ve okurlarımızdan özür diliyor, söz konusu şiiri bu sayıda yayımlıyoruz.
- Kıyı, 1961'den bu yana kasımlarda sayfalarını Mustafa Kemal Atatürk'e ayırmıştır. Cumhuriyetimizin kurucusunu saygıyla, özlemle anıyoruz.
- Yeni yılda da yeni "atardamar"larla yazının güzelliklerini paylaşmayı sürdüreceğiz.
  Yeni sayımız 50. yılımızın başlangıcı olacak.
- 2011'de yeni sayımızda buluşmak umuduyla okurlarımıza sağlık, esenlik diliyoruz.

Kıyı

KÜLTÜR SANAT DERGİSİ
Yıl: 49 Sayı: 217 Kasım-Aralık 2010
İki ayda bir yayımlanır / Yerel süreli yayın

Kurucusu: Ahmet Selim Teymur

Kıyı ile bütünleşen değerlerimiz:
Gündoğdu Sanımer - M. Naci Özkan - Rasim Şimşek

Sahibi ve Yazı İşleri Yönetmeni	:	Fethi Yılmaz
Sanat Yönetmeni	:	Ahmet Özer
Yayın Yönetmeni	:	Ali Mustafa
Görsel Yönetmen	:	Mustafa Reşat Sümerkan
Abone ve İletişim	:	Hasan Kantarcı
Grafik - Tasarım	:	Leyla Çelik

Yönetim Yeri / Baskı ve Cilt : Sonhaber Matbaacılık
Uzun Sokak No:78/A-TRABZON
Tel: (0.462) 321 14 13
Faks: (0.462) 326 38 14
Yazışma Adresi : P.K. 183 TRABZON
e-posta : kiyidergisi@gmail.com
Abone Koşulları : Yıllık (6 sayı) 40 TL
Yurt Dışı: 50 Euro
Kurumlar, Kamu Kuruluşları ve Tüzel Kişiler: 90 TL
Banka H. No. : T. İş Bankası Trabzon Şb.7500-1986344
Posta Çeki : Fethi Yılmaz adına 5262051

Temsilcilikler	**Ankara**	: Mehmet Hançer	Tel: (0533) 447 36 83
	İstanbul	: Aysel Durgun	Tel: (0216) 496 22 50
	İzmir	: Raif Özben	Tel: (0232) 420 44 88
	Almanya	: Ruhi Türkyılmaz	Tel: (0049) 214 691 87

IBAN TR46 0006 4000 0017 5001 9863 44

İrlanda Yeşili

Efnan Dervişoğlu

"... Hayatın şöleninden kovulmuştu. Dublin'e doğru kıvrıla kıvrıla akan külrengi ve ışıltılı nehre çevirdi gözlerini."

(James Joyce, Dublinliler)

İnsan, doğup büyüdüğü ülkenin dışında bir ülkeyi de sevebilir; ona yakınlık duyabilir mi; onu görmeden, suyundan içmeden, bir sokağında üç beş adım yürümeden ama? Yaşar Kemal, *"Kalemler"* adlı öyküsünün bir yerinde *"İlk ilgim çöplüklere martılardan dolayıdır. Çöplüklere ikinci ilgim de bizim Rüstem Çavuştan dolayıdır."* (1) der. Hemen buraya *"İrlanda'ya ilgim..."* diye başlayan bir cümle oturtmayı istesem de yazıyı kişisellikten uzaklaştırarak asıl niyetine ulaştırmayı yeğlerim; ancak yine de bir şeyler söylemekten alıkoyamayacağım kendimi.

İrlandalılar Avrupa'nın zencileridir. Dublinliler İrlanda'nın zencileri ve kuzey bölgesinde oturanlar da Dublin'in zencileridir." Üç kişilik senaryo ekibinde de yer alan Roddy Doyle'un romanından uyarlanan 1991 yapımı *"The Commitments"* adlı filmde geçen ve Dublin'de bir müzik grubu kurmaya çalışan gençlerden birine, Jimmy'ye ait olan bu söz, belleğimde yer etmiş sözlerden biridir. Alan Parker'ın yönettiği bir başka İrlanda mekânlı film de Frank McCourty'nin ödüllü kitabı *"Angela's Ashes"* (Angela'nın Külleri)dir. Film, İrlanda'nın uzun süren yoksulluk yıllarını tüm trajedisiyle gözler önüne sererken insan psikolojisinin de derinlikli sorgulanmasına yol açan filmlerden biri olarak dikkati çeker.

Mücadeleci ve dindar oluşlarıyla tanınan İrlandalılar, Amerikan yapımı *"Possession"* (Tutku/2002) filminde geçen *"Biliyorsunuz, o bir İrlandalı, ezilmiş olduğunu hissetmek hoşuna gidiyor."* cümlesinin taşıdığı anlamda bir duyguya kapılmaktalar mı, bilemem; ama bu tarz bir cümlenin, Amerika'da yaşayan milyonlarca İrlandalının yaşama uğraşını bilmeyen bir düşüncenin ürünü olduğunu düşünüyorum. Tam da bu noktada 1949 yılı İrlanda'sında geçen *"Circle of Friends"* (Dostluk Çemberi) ve filmden not ettiğim şu üç cümle aklıma geliyor:

"İrlanda'da insanların çok fazla anıları vardır. Bu ülke binlerce yıldır birçok defa istilaya uğramıştır; ama hem Vikinglerle hem Normandiyalılarla hem de İngilizlerle başa çıktık. Mücadele gücümüzü bize kilisede öğretilen inançlarımızdan alıyorduk."

İrlanda'da geçen filmleri toplamaya başlamamla, İrlandalı yazarlara kitaplığımda ayrı bir bölüm açmam ve Dublin doğumlu yazarlara ait kitapları edinmeye çalışmam, aynı döneme rastlar. Bu biriktirme merakım, Dublin'deki James Joyce heykelinin dibinde oturup yağmurun dinmesini beklemek hayaliyle -Joyce'un şapkasının beni de ıslanmaktan kurtaracağı sanısıyla- birleşince olanlar oldu ve içimde bir yer; buğulu sesi ve bakışları ile 80'lerde ülkemizde pek sevilen Johnny Logan'a değilse de ondan yıllar sonra, doğduğum toprakların kıvrak müziği ve ayak hareketlerini çağrıştıran *"riverdance"*a ve Kelt kültürünün izlerini taşıyan ezgilere garip bir yakınlık duydu. Bir süre sonra, İrlanda'nın bir kıyı kenti olan Drogheda'nın *"Drogheda United"* adlı futbol takımının, sıkı bir taraftarı olduğum futbol takımının renklerini taşıdığını, iki kulübün taraftarları arasındaki yazışmaları öğrendim ki *"bordo"* ile *"mavi"*den af dileyip İrlanda'nın yeşilinde iz sürmeye niyetlendim. Pasaportsuz, davetsiz...

Alman yazar Heinrich Böll, 1950'li yılların ortalarında gittiği İrlanda'ya dair gözlemlerini *"İrlanda Güncesi"*nde anlatır. Kitap, gezi izlenimlerine yer verirken, yazarının kimi zaman hüzünle kimi zaman da keyifle aktardığı duygularını katarak şiirsel bir anlatıma kavuşturduğu metinler boyunca İrlanda doğasını ve insanını bütün renkleriyle okuyucuya yansıtır. Hâkim renkse yeşildir: Külrengi karanlığın içinde salına salına giden yeşil otobüsler, yeşile boyalı istasyon binaları, yeşil gazete kulübeleri, Limerick'in sokakların-

daki eski duvarlarda ışıldayan yosun yeşili, yeşil örtüleri içine çeken gri mavi alacakaranlık ve acı yeşil gümrük formları, Dublin'den batıya uzanan ıssız sahillere vuran yeşil dalgalar, Trinity Koleji'ndeki kitaplığın merdivenlerinde oturarak ağlayan kızın acı yeşil gözleri...

Kitabının bir yerinde şöyle der Böll: *"Katırtırnakları çiçek açıyor, küpeçiçekleri goncalanıyordu; vahşi yeşil tepeler, turba yığınları; evet, İrlanda yeşil, çok yeşil, ama onun yeşili yalnızca çayırların yeşili değil, aynı zamanda yosunun da yeşili, özellikle burada, Roscommon'un ötesinde, Mayo'ya giderken; yosun, boyuneğmişliğin bitkisi, kimsesizliğin."* (2)

"İrlanda, gümüş denizlerin yeşil mücevheri"

Murat Belge *"acı bir kitap"* olarak nitelendirdiği *"Dublinliler"* için yazdığı önsözde, James Joyce'un *"Papazın kılığından sözederken değindiği 'yeşilimsilik', İrlanda'nın ulusal rengi olarak birçok eserinde, bağlama göre değişen anlamlarla, sık sık başvurduğu bir simgedir"* der. (3) İlkin 1914'te yayımlanan *"Dublinliler"*in ilk öyküsü olan *"Kızkardeşler"*de Rahip James Flynn'ı şöyle anlatır Joyce:

"(...) Elleri titrediği, enfiyenin yarısını yerlere döktüğü için paketteki tütünü her zaman ben siyah enfiye kutusuna aktarırdım. İri titrek elini burnuna götürürken bile küçük bulutlar halinde tozlar paltosunun yakasına saçılırdı. Belki eski papaz elbiselerine o yeşil soluk görünümü veren de bu sürekli enfiye sağanaklarıydı, çünkü dökülen tozları silmekte kullandığı, bir haftanın tütün lekeleriyle kararmış kırmızı mendili de hiçbir işe yaramıyordu." (5)

Yine Murat Belge'nin belirttiği üzere *"Bir Karşılaşma"* adlı öyküdeki denizcinin yeşil gözleri *"kurtuluş vaadi"*nde bulunurken *"Sapık adamın da 'şişe yeşili gözleri' vardır ki, burada yeşilin anlamı değişir."* (6) *"İki Çapkın"* adlı öykünün bir noktasında *"Lenehan'ın ucuz bir lokantada yediği (ve beğendiği) bezelye de, rengi dolayısıyla, bir İrlanda simgesi olarak kabul edilebilir. Çünkü Joyce bu bezelye simgesini Portre'de* (orada kahraman bezelyeleri havaya savurduğunu düşünür) *ve başka eserlerinde de kullanmıştır."* (7)

James Joyce'un *"Ulysses"*ini Türkçeye çeviren ve bir de *"Ulysses Sözlüğü"* hazırlayan Nevzat Erkmen, *"Dublin Pubları"* başlıklı yazısında İrlandalıların *"Joyce'u ve onun Ulysses'ini, uluslarının handiyse bir numaralı yazın-kültür ve kültür turizmi olayı, markası"* (8) kıldıklarını vurgular. Erkmen'in James Joyce Müzesi yöneticisi Robert Nicholson'ın *"The Ulysses Guide"*ına dayanarak aktardığı bilgi, Joyce'un ayrıntılar konusundaki titizliğinin göstergesidir: *"Joyce, romanındaki anlatılarında ayrıntılara öylesine önem vermiştir ki, Sandymount yöresindeki 'Star of the Sea Church' adlı kiliseyi anlatırken, Dublin'deki halası Josephine Murray'a bir mektup göndererek, kıyıdan bakıldığında kilisenin arkasında herhangi bir ağaç ya da ağaçların olup olmadığını, varsa ne ağacı olduğunu' bildirmesini istemiştir."* (9) Ağaç, *"yeşil"* demektir ve Joyce da ünlü yapıtının bir yerinde *"İrlanda, gümüş denizlerin yeşil mücevheri"* (10) demektedir.

James Joyce

"Yeşil"in izinde

Yasemin Yazıcı, *"Yazarlarıyla Onurlanan Bir Kent: Dublin"* başlıklı yazısında, *"Dublin'in gerçek seslerini duymak için bir İrlandalı kalbi gerektiğine inanıyorum."* (11) der. 1845-1849 yılları arasındaki büyük kıtlık, 1914 tarihli Paskalya Ayaklanması ve IRA'nın mücadelesi... Bu yokluk ve şiddet yılları İrlanda'yı yorgun düşürse de Heinrich Böll, 1950'lerde İrlanda için *"dünyada en az intihar sayısına sahip"* ülke hatırlatmasında bulunur. Yazıcı da şu üç cümleyle durumu özetlemekte: *"İrlanda en çok acı çektirilmiş halkı Avrupa'nın. Ve de en dindar, en isyankâr Avrupalılar... Müzik, edebiyat ve siyasal savaşım İrlandalıların arkalarını dayanabildikleri en sağlam duvar."* (12)

O duvarın önünde duruyorum ben de. Yaşadığım coğrafyanın çok uzağındaki bir ülkenin sanat yapıtları, içimdeki İrlanda'yı daha özlenir ve daha çekici kılıyor. Ağacın, yosunun ve küfün yeşiliyle, doğduğum kente uzanıyorum belki; ana rahmine dönmekle eş, top vursa yıkılmayacak olmak, işte öyle bir yeşil; belki de başka bir gurbeti yaşamakla eş. İz sürmeye devam ediyorum:

"(...) Küçük, yeşil otomobili çakıllı yolda beklemektedir. Evi perde gibi örterek sokaktan görülmesini engelleyen ağaçlar, puslu günün sabahında yağan çiy nedeniyle neredeyse sırılsıklamdır." (13)

İrlandalı yazar William Trevor'un Türkçedeki ilk kitabı "Felicia'nın Yolculuğu"ndan alınan bu satırlarda da *"yeşil"*in yoğunluğunu besleyen *"sırılsıklam"* oluşlarıdır. Yeşil plastik torbalar, Johnny'nin buğulu yeşil gözleri, Felicia'nın bir sabah uyandığı odanın tek penceresinde asılı duran perdedeki turuncu ve yeşil yuvarlaklar, ağzı yeşil çizgili krem renkli fincan, *"yeşil"*in kullanıldığı tamlamalar olarak dikkati çeker; ama bunların da ötesinde romanda yinelenen ve *"yeşil"*i çağrıştıran iki önemli öğe vardır: Felicia'nın bebek beklediği Johnny hakkında bildiği tek şey, onun İngiltere'nin bir kentinde çim biçme makinesi üreten bir fabrikada çalıştığıdır. Johnny, buğulu yeşil gözleriyle çimi, çimin yeşilini biçecek makinelerin üretimine katkıda bulunmaktadır. Felicia'nın sevdiği genci arama sürecinde kendisine yardım etmek isteyen -sonrası gerilimli bir duruma dönüşür- orta yaşlı adam da küçük, yeşil bir otomobil

James Joyce'un Dublin'deki heykeli

kullanmaktadır. Trevor'un bu yapıtı Atom Egoyan tarafından filme de çekilmiştir. 19. Uluslararası İstanbul Film Festivali'nde (Nisan 2000) ve televizyonda da gösterilen filmde; küçük ve yeşil bir otomobil olarak Volkswagen'in bildiğimiz kaplumbağa modeli kullanılmıştır.

"(...) İskelede otobüs kenara çekti, ben de o görkemli renk ve gürültü akıntısının içine indim, yaz zamanı Dublin buydu. Yükseklerdeki bulutlar güneşin önünden geçiyor, ırmak boyunca yeşil gölgeleri sürüklüyordu." (14)

Bir başka yolculuk hikâyesi de Niall Williams'ın yazdığı *"Aşkın Üç Harfi"* romanıdır. Babasından kalan tek bir tablonun peşine takılan Nicholas'ın yolculuğu İrlanda'nın doğal güzellikleri eşliğinde sürerken Isabel'le birlikte aşk teması ağırlık kazanır. Biz de roman boyunca; *"İrlanda haritasının duvarda asılı olduğu küçük, yeşil sınıf, yeşil ve boz rengi kayalar, plastik yeşil sandalyeler, uçsuz bucaksız bir yeşillik, Margaret'in mantosundaki büyük yeşil düğme, mavi-yeşil sonbahar ışığı, yeşil kubbeli resmî binalar, yeşil ofisler ve yeşil karton kapaklı dosyalar"* gibi *"yeşil"*i bol tamlamalarla karşılaşırız.

Su Eren, *"İrlanda, bizim ülkemizde, edebiyatından çok İngiltere'ye karşı verdiği mücadeleyle tanınır"* diyerek başladığı bir yazısında; James Joyce'tan bu yana, hem İrlanda'da hem de İrlanda edebiyatında çok şeyin değiştiğini belirterek şunu söyler: *"İrlanda'nın çağdaş yazarları, yanı başlarındaki ülkenin; İngiltere'nin, dünya edebiyatındaki hâkimiyetini kırmak istercesine, kendi eserlerini sergilemeye başladılar."* (15)

Bu yazı, elbette; William Butler Yeats, Samuel Beckett, Sean O'Lasey, Jonathan Swift, Bram Stoker, James Patrick Donleavy, Gerard Donovan, Colm Tóibín, Joseph O'Connor, Liam O'Flaherty, Neil Jordan, Maeve Binchy gibi dünyaca ünlü pek çok yazar yetiştiren İrlanda edebiyatı hakkında bilgi vermek amacını taşımamakta. Niyeti, İrlanda yeşilinin, yazıdaki izini sürmekti.

"Bilirim nereye gittiğimi
Kiminle gittiğimi bilirim
Bilirim kimi sevdiğimi
Ama kime varacağımı sevgilim bilir"

Yazarı bilinmeyen bir İrlanda şiiri bu dizelerle başlar ve şöyle devam eder:

"İpek çoraplarım olacak
Üstü yeşil köseleden cici ayakkabılarım" (16)

Bu *"yeşil kösele"*ye varan yolun, John Banville'in 2005'te Man Booker Ödülü'nü kazanan *"Deniz"* romanındaki *"demir kapı"*dan geçtiğini söylemek durumundayım.

"Pansiyonun adı eskiden beri Cedars'tı. Bir zamanlar oturma odası olan, ama Matmazel Vavasour'un pansiyoncu ağzıyla lobi demeyi tercih ettiği salonun büyük kemerli penceresi önündeki bakımsız çimenliğin solunda, gövdeleri korkunç bir biçimde birbirine dolanmış, katran kokulu koyu kahverengi dikenli bir ağaç öbeği büyümeye devam ediyor. Karşı tarafta ise pasın payandalarını yiyip cılız bir filigrana dönüştürdüğü yeşil boyalı demir kapının ardındaki yağ lekeli çakıl döşenmiş alana açılan ön kapı duruyor." (17)

İrlanda edebiyatının yeşil gülüşleri, yeşil gizemi, Joyce'un *"sümükyeşili"* ve yeşil hüzünleri, elbette bu anılanlarla sınırlı değil; hem ne diyordu Attilâ İlhan, *"Şahane Serseri"*sinde: *"yola bir düşüldü mü ömür boyunca gidilir"* (18)

Demir kapıya henüz vardık daha.●

Dipnotlar:

1. Yaşar Kemal, *Sarı Sıcak*, Toros Yayınları, İstanbul 1991, s.137-138.
2. Heinrich Böll, *İrlanda Güncesi* (Çev. İlknur Özdemir), Can Yayınları, İstanbul 1999, s. 34.
3. James Joyce, *Dublinliler* (Çev. Murat Belge), 8. baskı, İletişim Yayınları, İstanbul 2000, s. 6.
4. A.g.e., s. 18.
5. A.g.e., s. 7.
6. A.g.e., s. 9.
7. Nevzat Erkmen, "Dublin Pubları", *Kitap-lık*, S. 82, Nisan 2005, s. 78.
8. A.g.d., s. 79.
9. James Joyce, *Ulysses* (Çev. Nevzat Erkmen), 7. baskı, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 2004, s. 159.
10. Yasemin Yazıcı, "Yazarlarıyla Onurlanan Bir Kent: Dublin", *İmge Öyküler*, S. 7, Şubat-Mart 2006, s. 63.
11. Heinrich Böll, *İrlanda Güncesi* (Çev. İlknur Özdemir), Can Yayınları, İstanbul 1999, s. 12.
12. Yasemin Yazıcı, "Yazarlarıyla Onurlanan Bir Kent: Dublin", *İmge Öyküler*, S. 7, Şubat-Mart 2006, s. 63.
13. William Trevor, *Felicia'nın Yolculuğu* (Çev. Dilek Şendil), Can Yayınları, İstanbul 2000, s. 18.
14. Niall Williams, *Aşkın Üç Harfi* (Çev. Ayça Sabuncuoğlu), Can Yayınları, İstanbul 2001, s. 116.
15. Su Eren, "İrlanda'ya üç kitaplık yolculuk", *Radikal Kitap Eki*, S. 36, 23 Kasım 2001, s. 7.
16. Dr. Hüseyin Karakan, *Dünya Şiiri Antolojisi*, C. III, İstanbul 1963, s. 84.
17. John Banville, *Deniz* (Çev. Hasan Kaya), Can Yayınları, İstanbul 2006, s. 9.
18. Attilâ İlhan, *Sisler Bulvarı*, 12. basım, Bilgi Yayınevi, Ankara2001, s.10.